

บทที่ 5

ข้อเสนอทางกฎหมายต่อความรับผิดชอบละเมิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย พ.ศ. 2546

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาถึงแนวทางในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ต่อผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผักไทยเส้นจันท์ในฐานะที่เป็นผลผลิตจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนชาวไทยในจังหวัดจันทบุรี โดยจะพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาส่งผลให้กฎหมายที่มีอยู่ อันได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ไม่สามารถให้ความคุ้มครองถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องของสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 สามารถที่จะนำมาใช้อุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ในระดับหนึ่งก็ตาม ทั้งมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยนั้นจะต้องเป็นไปตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว รวมถึงปัญหาของการปราศจากข้อยกเว้นการละเมิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของผู้กระทำการโดยสุจริต ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาทั้งในส่วนของประเทศไทยและประเทศอินเดียด้วยการเปรียบเทียบมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และประเด็นเนื้อหาที่หน่วยงานของรัฐจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญหลายประการด้วยกัน โดยผู้ศึกษาขอเสนอผลไว้ดังต่อไปนี้

5.1.1 ความเป็นประธานแห่งสิทธิของชุมชนเพื่อการใช้สิทธิตามกฎหมาย

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในส่วนของพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 25 แม้ว่าเนื้อหาการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวจะตั้งอยู่บนแนวคิดสิทธิชุมชน ซึ่งชุมชนในที่นี้เป็นกลุ่มบุคคลที่เกิดจากการรวมตัวกันในพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่งทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเป็นประธานแห่งสิทธิเพื่อการใช้สิทธิได้ตามกฎหมาย แต่เนื่องจากบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวไม่ได้มีการบัญญัติอย่างชัดเจนว่าบุคคลใดหรือชุมชนในลักษณะใดสามารถเป็นประธานแห่งสิทธิเพื่อการใช้สิทธิตามกฎหมาย โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 25 ได้กำหนดไว้เพียงว่าผู้มีสิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้แก่บุคคลใด ซึ่งมาตรา 25 ดังกล่าวได้บัญญัติว่าเฉพาะบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้าที่อยู่ในรูปของการเป็นกลุ่มผู้ผลิตสินค้าที่อยู่ในแหล่งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขึ้นทะเบียนหรือผู้ประกอบการค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ซึ่งบุคคลเหล่านี้สามารถเป็นประธานแห่งสิทธิได้ โดยผู้มีสิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวมีสิทธิเพียงการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขึ้นทะเบียนกับสินค้าเพียงอย่างเดียว

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดเกี่ยวกับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของสินค้าเท่านั้น โดยไม่ได้บัญญัติในส่วนของการฟ้องคดีโดยชุมชนหากมีการละเมิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยมิชอบด้วยกฎหมายด้วยการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เป็นการหลอกลวงผู้อื่นเกี่ยวกับแหล่งที่มาของสินค้าหรือคุณภาพหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเมื่อพิจารณาในส่วนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลำดับที่สูงกว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้มีการบัญญัติไว้ ในมาตรา 66 ที่ได้มีการบัญญัติรับรองให้ชุมชน ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมสามารถเป็นประธานแห่งสิทธิเพื่อการใช้สิทธิตามกฎหมายได้ สิทธิตามกฎหมายเช่นนี้นี้ย่อมรวมถึงสิทธิในการบริหารจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการบริหารจัดการเช่นนี้นี้ย่อมรวมถึงสิทธิในการฟ้องคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ด้วยเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้เมื่อได้ทำการศึกษาถึงบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ผู้ศึกษามีความเห็นว่าสมควรที่จะต้องเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายให้มีความสมบูรณ์และมีความชัดเจนยิ่งขึ้นในการให้สิทธิแก่ชุมชนสามารถฟ้องคดีเกี่ยวกับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยมิชอบอันละเมิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อให้ผลประโยชน์ของสินค้าประเภทอาหารที่เป็นผลผลิตจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ถึงแม้ว่าบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะได้บัญญัติให้การรับรองถึงสิทธิของชุมชนไว้แล้วก็ตาม ในขณะที่เดียวกันการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายเช่นนี้ก็ไม่ได้ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ได้บัญญัติให้การรองรับสิทธิของบุคคลที่รวมตัวกันเป็นชุมชน ซึ่งการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นการสงวนไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นผู้ผลิตสินค้าตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบกับเพื่อให้สอดคล้องกับแนวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 66 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่ได้มีการบัญญัติรับรองถึงความประธานแห่งสิทธิโดยชุมชน ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมสามารถบริหารจัดการรวมถึงการฟ้องคดีได้

5.1.2 การเพิ่มขอบเขตความคุ้มครองแก่สิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

เมื่อพิจารณาในส่วนของการให้ความคุ้มครองสิทธิในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 จะตั้งอยู่บนแนวคิดสิทธิของชุมชนก็ตาม แต่เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ปกป้องกันแต่เพียงเฉพาะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่นบางพื้นที่หรือบางจังหวัดเท่านั้น โดยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มอบสิทธิให้แก่ชุมชนท้องถิ่นเพื่อที่ผู้ผลิตสินค้าในแหล่งภูมิศาสตร์หรือผู้ประกอบการค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้นมีสิทธิที่จะใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าตามที่ได้มีการขึ้นทะเบียนเท่านั้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทาง

ภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 25 โดยผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการค้าดังกล่าวไม่สามารถที่จะโอนสิทธิในการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าที่ได้ขึ้นทะเบียนไปยังบุคคลภายนอก นอกจากนี้สิทธิชุมชนในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวยังไม่ได้ให้ความคุ้มครองครอบคลุมไปถึงสิทธิชุมชนในด้านอื่นๆไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการอนุรักษ์หรือคงไว้ซึ่งสูตรการผลิตอาหารไทยหรือสิทธิในการสืบทอดหรือส่งต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตอาหารไทยให้แก่ทายาทรุ่นต่อไปเพื่อให้สิทธิชุมชนที่มีลักษณะเป็นสิทธิเชิงซ้อนมีขอบเขตแห่งสิทธิที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อได้ทำการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 66 และ มาตรา 67 จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศดังกล่าวจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่นในเรื่องของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการสืบทอดหรือส่งต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกด้วย ซึ่งเนื้อหาบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะสอดคล้องกับผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้าชุมชนของประเทศไทย

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 สมควรที่จะต้องแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิชุมชนเพื่อให้ความคุ้มครองในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการของการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในแง่ความคุ้มครองตามกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การฟื้นฟูจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น การสืบทอดหรือส่งต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอีกด้วยเพื่อให้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ที่ตั้งอยู่บนแนวคิดสิทธิชุมชนมีเนื้อหาแห่งความคุ้มครองที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความเป็นสิทธิของชุมชนของประเทศไทย ซึ่งการแก้ไขในส่วนที่เป็นสิทธิชุมชนตามวิธีการเช่นนี้ก็เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการให้ความคุ้มครองหรือเพื่อการรองรับสิทธิของชุมชนเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 66 และ มาตรา 67 ได้บัญญัติถึงสิทธิของชุมชนเอาไว้

5.1.3 การเพิ่มระดับความคุ้มครองแก่สินค้าในระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใต้กรอบความตกลงทริปส์ (TRIPs)

สำหรับพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ในส่วนของข้อจำกัดด้านวัตถุแห่งความคุ้มครองจะเห็นได้ว่าการปกป้องสินค้าในระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยนั้นจะอยู่ในมาตรา 27 ซึ่งเป็นสินค้าทั่วไปและมาตรา 28 ซึ่งเป็นสินค้าเฉพาะอย่างที่กำหนดในกฎกระทรวง เช่น ข้าว ใหม ไวน์และสุรา โดยสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปในมาตรา 27 เช่น อาหารท้องถิ่นหรือเครื่องปรุงหรืองานหัตถกรรมจะมีระดับความคุ้มครองที่ต่ำกว่ามาตรา 28

ซึ่งเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เฉพาะอย่างตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กล่าวคือ การใช้ถ้อยคำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” หรือคำอื่นใดเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียกขานชื่อของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปนั้นสามารถกระทำได้หากการใช้ถ้อยคำเช่นว่านี้ไม่ทำให้ผู้บริโภคหรือสาธารณชนสับสนหลงผิดในแหล่งที่มาของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าว อีกทั้งในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลเกี่ยวกับการละเมิดสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ผู้ประกอบการใช้ถ้อยคำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” หรือคำอื่นใดเพื่อการเรียกขานสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคที่จะต้องพิสูจน์ต่อศาลให้เห็นว่าผู้บริโภคเกิดความสับสนหลงผิดเกี่ยวกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เป็นเหตุให้ได้รับความเสียหายสืบเนื่องมาจากการใช้ถ้อยคำของผู้ผลิตนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่เป็นผลผลิตจากภูมิปัญญาของชุมชนไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบถึงการให้ความคุ้มครองสินค้าในระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความตกลงทริปส์ (TRIPs) ในข้อ 22 และข้อ 23 จะเห็นได้ว่าการให้ความคุ้มครองแก่สินค้าประเภทไวน์และสุราในข้อ 23.1 จะมีระดับความคุ้มครองที่สูงกว่าสินค้าทั่วไป เช่น อาหารท้องถิ่น เครื่องปรุงรสหรืองานหัตถกรรมตามที่ปรากฏในข้อ 22 โดยในข้อ 23.1 จะห้ามการใช้คำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” หรือคำอื่นใดเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียกขานชื่อของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าไวน์และสุราที่ไม่ได้มาจากพื้นที่ทางภูมิศาสตร์อันเป็นแหล่งกำเนิดของสินค้าอย่างแท้จริง อีกทั้งหลักการในข้อ 23.1 ดังกล่าวผู้บริโภคไม่ต้องมีการพิสูจน์ว่าการใช้คำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” ของผู้ผลิตเช่นว่านี้จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนหลงผิดเกี่ยวกับคุณภาพหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือแหล่งภูมิศาสตร์ที่ผลิตสินค้าแต่อย่างใด

ดังนั้นเพื่อให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเทศไทยได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผลประโยชน์ของประเทศไทย ผู้ศึกษาเห็นว่าสมควรที่จะยกระดับความคุ้มครองในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทางด้านอาหารเพื่อให้ระดับความคุ้มครองแก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปนั้นมีระดับความคุ้มครองที่เท่าเทียมกับสินค้าเฉพาะอย่างในกลุ่มของไวน์และสุราตามความตกลงทริปส์ (TRIPs) ในข้อ 23.1 เนื่องจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปของประเทศไทยถือเป็นสินค้าเพื่อการบริโภคเช่นเดียวกับสินค้าเฉพาะอย่างในกลุ่มของไวน์และสุราตามความตกลงทริปส์ (TRIPs) เช่นเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันนี้ความคุ้มครองแก่สินค้าไวน์และสุราของประเทศไทยจะแยกความคุ้มครองอยู่ในหมวดที่ 5 ของสินค้าอีกกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ โดยการเพิ่มเติมหรือขยายความคุ้มครองให้แก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานความคุ้มครองแก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้สูงขึ้นจึงจำเป็นที่จะต้องบัญญัติกฎหมายโดยแยกความคุ้มครองให้แก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปเป็นอีกหมวดหนึ่งแยกต่างหากออกจากหมวดที่ 5 ที่ให้ความคุ้มครองแก่สินค้าเฉพาะอย่างเช่นสินค้าไวน์และสุราตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 โดยอาจจะบัญญัติถึงการให้ความ

คุ้มครองแก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปไว้ในหมวดที่ 4 ในเรื่องของการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งในกรณีที่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไป เช่น อาหารท้องถิ่นของประเทศไทยได้มีการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้วนั้นย่อมต้องห้ามไม่ให้มีการใช้คำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” หรือคำอื่นใด เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเรียกขานชื่อของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่ได้มีการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยไม่ต้องพิจารณาว่าการใช้คำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” หรือคำอื่นใดเพื่อใช้เรียกสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนหลงผิดเกี่ยวกับคุณภาพหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือแหล่งที่มาของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือไม่ อีกทั้งผู้บริโภคไม่ต้องมีการพิจารณาพิสูจน์ต่อศาลถึงความสับสนหลงผิดเกี่ยวกับคุณภาพหรือคุณลักษณะเฉพาะหรือแหล่งที่มาของสินค้าในกรณีที่มีการใช้ถ้อยคำว่า “ชนิด” “ประเภท” “แบบ” หรือคำอื่นใดที่ใช้เรียกขานสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไป ซึ่งข้อห้ามเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำดังกล่าวข้างต้นจะใช้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทั่วไปทุกกรณีเพื่อเป็นการยกระดับความคุ้มครองให้แก่ผู้บริโภคและเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ในด้านการค้าของประเทศไทยรวมถึงชุมชนผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการค้าเกี่ยวกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสินค้า

5.1.4 การเพิ่มความคุ้มครองในส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในส่วนของการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะเห็นได้ว่าเนื้อหาของพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ของประเทศไทยนั้นจะให้ความคุ้มครองแต่เพียงชื่อภูมิศาสตร์หรือชื่อแหล่งภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผลิตสินค้าเท่านั้น ในขณะที่พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวไม่ได้บัญญัติกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองไปในส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตตามภูมิปัญญาไว้โดยตรงแต่อย่างใด เช่น การผลิตเส้นจันท์เพื่อไปสู่การผลิตเป็นอาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ที่กรรมวิธีการผลิตเส้นจันท์ดังกล่าวจะต้องมีกระบวนการใช้ข้าวเก่าอายุปีพันธุ (กข5) ร่วมกับการใช้น้ำบาดาลภายในพื้นที่ภูมิศาสตร์จังหวัดจันทบุรีผสมกันเพื่อไม่เป็นแผ่นแข็งก่อนผ่านกระบวนการ อบหมาดและการตัดเส้นจันท์ให้มีขนาดเล็กกลองก่อนนำไปตากแดดเพื่อให้เส้นจันท์ทำปฏิกิริยากับแสงแดดจนแห้งก่อนนำไปบรรจุส่งขายเพื่อนำไปสู่การผลิตอาหารผัดไทยเส้นจันท์ต่อไปหรือการผลิตอาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ที่จะต้องใช้กรรมวิธีหรือกระบวนการปรุงตามภูมิปัญญาของคนในจังหวัดจันทบุรีเท่านั้น โดยการใช้ความร้อนหรืออุณหภูมิจากเตาถ่านหรือการใช้เครื่องปรุงส่วนผสมต่างๆในการผลิตอาหารผัดไทยเส้นจันท์ โดยในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการในการผลิตตามภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวนี้มีสถานะเป็นเพียงข้อมูลสาธารณะหรืองานสาธารณะ (public domain) ที่บุคคลใดก็ตามสามารถนำเอาภูมิปัญญาด้านสูตรกรรมวิธีการผลิตหรือกระบวนการผลิตไปใช้ได้โดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทนทำให้ภูมิปัญญาด้านการผลิตเส้นจันท์หรือภูมิปัญญาในการผลิตอาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ซึ่งเป็นวัตถุแห่งการศึกษาไม่ได้รับความคุ้มครอง

ตามกฎหมายในระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเมื่อได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบถึงการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศอินเดียจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ค.ศ. 1999 ในมาตรา 1(3)(e) ของประเทศอินเดียนั้นได้มีการให้ความคุ้มครองในส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตตามภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น กล่าวคือ กระบวนการผลิตหรือกรรมวิธีการผลิตสินค้าที่ได้กระทำในดินแดน ภูมิภาคหรือท้องถิ่นซึ่งเป็นพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่ผลิตสินค้าจนเกิดเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์ประจำดินแดน ภูมิภาคหรือท้องถิ่นนั้นย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

จากการศึกษาถึงปัญหาในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่าสมควรที่จะต้องปรับปรุงเนื้อหาบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องของสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตตามภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ของประเทศไทย มาตรา 3 ในส่วนที่เกี่ยวกับคำนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตเส้นจันท์หรือผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ตามภูมิปัญญาได้รับการปกป้องตามกฎหมายด้วยระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ไม่เพียงแต่เป็นการคุ้มครองแก่ชื่อภูมิศาสตร์เท่านั้นแต่ให้ความคุ้มครองรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตเส้นจันท์หรือผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ตามภูมิปัญญาได้รับการปกป้องตามกฎหมายด้วยระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ไม่เพียงแต่เป็นการคุ้มครองแก่ชื่อภูมิศาสตร์เท่านั้นแต่ให้ความคุ้มครองรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตเส้นจันท์หรือผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ตามภูมิปัญญาได้รับการปกป้องตามกฎหมายด้วยระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ในตอนที่ท้ายของประเทศอินเดียที่ให้ความคุ้มครองในส่วนที่เป็นกรรมวิธีหรือกระบวนการหรือการเตรียมการเพื่อการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เมื่อมีการคุ้มครองในส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิต หากผู้ประกอบการค้าที่อยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์อื่นนอกจังหวัดจันทบุรีจะโฆษณาแก่ผู้บริโภคโดยใช้คำว่า “ผัดไทยเส้นจันท์” เพื่อประโยชน์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ ผู้ประกอบการค้าจะต้องใช้เส้นจันท์ซึ่งเป็นเส้นที่ได้มีการผลิตขึ้นจากพื้นที่ภูมิศาสตร์ในจังหวัดจันทบุรีเท่านั้นอีกทั้งจะต้องใช้สูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตอาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ตามภูมิปัญญาของชาวจันทบุรีด้วยเช่นกันทุกครั้งจึงจะสามารถโฆษณาแก่ผู้บริโภคโดยใช้ชื่อว่า “ผัดไทยเส้นจันท์” กับตัวผลิตภัณฑ์อาหารไทยผัดไทยเส้นจันท์ที่ผลิตขึ้นได้ หากผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการไม่ได้ใช้เส้นจันท์หรือไม่ได้ใช้กรรมวิธีการผลิตหรือกระบวนการผลิตตามภูมิปัญญาของคนในจังหวัดจันทบุรี ผู้ประกอบการค้าจะใช้คำว่า “ผัดไทยเส้นจันท์” กับผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยไม่ได้ซึ่งเป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อันเป็นการรักษามาตรฐานคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามหลักเกณฑ์ที่นายทะเบียนกรมทรัพย์สินทางปัญญาระทรวงพาณิชย์กำหนดไว้ อีกทั้งการเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนของการคุ้มครองความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่นว่านี้ถือเป็นการเพิ่มเติมความคุ้มครองซึ่งความตกลงทริพส์

(TRIPs) ไม่เคยมีการคุ้มครองไปถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านสูตรกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตตามภูมิปัญญาแต่อย่างใด ประกอบกับเพิ่มเติมเนื้อหาในการให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกรณีดังกล่าวนี้ไม่ขัดหรือแย้งกับความตกลงทริปส์ (TRIPs) เนื่องจากว่าความตกลงทริปส์ (TRIPs) ได้มีหลักการในเรื่องของมาตรฐานขั้นต่ำ (minimum standard) ที่กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกบัญญัติกฎหมายภายในของประเทศตนเพื่อให้ความคุ้มครองแก่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามแนวนโยบายแห่งรัฐ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ภายในประเทศของตนได้

5.1.5 การขยายความคุ้มครองในด้านคำนิยามศัพท์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ในส่วนของนิยามศัพท์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 โดยพระราชบัญญัติของประเทศไทยดังกล่าวได้มีการให้คำนิยามศัพท์ของคำว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ไว้ว่าหมายถึง “ชื่อ สัญลักษณ์หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์และสามารถบ่งบอกได้ว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว” ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนของนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” เทียบเคียงกับผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ที่เกิดจากภูมิปัญญาของชุมชนชาวไทยในจังหวัดจันทบุรีนั้นจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ไม่สามารถได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ได้เนื่องจากมาตรา 3 ในตอนท้ายยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตสินค้าเนื่องจากกฎหมายใช้คำว่า “...สินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์...” ทำให้มีข้อพิจารณาในแง่ของความเชื่อมโยงเกี่ยวกับแหล่งภูมิศาสตร์ที่ว่าสินค้าตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะถูกบังคับหรือจำกัดให้ใช้วัตถุดิบเฉพาะเจาะจงภายในพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่ผลิตสินค้าแห่งนั้นเพียงแห่งเดียวเท่านั้นหรือไม่ ซึ่งหากมีการนำวัตถุดิบเพื่อการผลิตอาหารมาจากพื้นที่ภูมิศาสตร์แหล่งอื่นมาใช้ซึ่งไม่ใช่พื้นที่ที่ผลิตอาหารจะถือว่าเป็นสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์อันจะสามารถที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายได้หรือไม่เนื่องจากว่าการผลิตอาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์สามารถอาศัยวัตถุดิบจากพื้นที่อื่นๆได้ทั่วไปโดยไม่จำเป็นต้องใช้วัตถุดิบในพื้นที่ที่ตนเองอยู่อาศัยหรือผลิตอาหารเท่านั้น ตัวอย่างเช่น กุ้งแห้ง เต้าหู้ ถั่วงอก กุยช่าย ถั่วลิสง หัวไชโป๊ ไช้ไก่ หรือแม้แต่เครื่องปรุง เช่น น้ำตาลมะพร้าว น้ำมะขามเปียก มะนาว เป็นต้น ทำให้ในปัจจุบันนี้ผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์รวมทั้งผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทอื่นๆไม่สามารถได้รับประโยชน์จากการใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 เนื่องจากข้อจำกัดในด้านของคำนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ซึ่งเมื่อได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบในส่วนของการให้ความคุ้มครองแก่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศอินเดียนั้นจะเห็นได้ว่าคำนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ประเทศอินเดียจะคุ้มครองแก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทางด้านอาหารที่ค่อนข้างกว้างและครอบคลุมถึงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้น โดยวัตถุดิบเพื่อการผลิตสินค้าของประเทศ

อินเดียสามารถที่จะนำเข้ามาจากพื้นที่ภูมิศาสตร์แห่งใดก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้วัตถุดิบในพื้นที่ที่ตนเองอยู่อาศัยเท่านั้น แต่ขอให้กรรมวิธีหรือการเตรียมหรือกระบวนการผลิตสินค้าต้องเกิดขึ้นในพื้นที่ที่ผลิตสินค้าจนสินค้ามีชื่อเสียงก็สามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย อีกทั้งประเทศอินเดียยังได้มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่กรรมวิธี ขั้นตอนการผลิต การเตรียมการสินค้าไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองซึ่งทำให้เกิดความสะดวกในการตีความในวัตถุประสงค์ของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือ “วัตถุประสงค์ของมาตรฐานนี้ต้องการที่จะให้ความคุ้มครองถึงชื่อของสินค้าใดๆ แม้จะไม่มีชื่ออาณาเขตของภูมิศาสตร์หรือท้องที่ของประเทศประกอบอยู่ด้วย แต่ก็สามารถพิจารณาให้เป็นสินค้าที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของอาณาเขตนั้นได้ ถ้าสินค้านั้นตัวนั้นได้ถูกใช้หรือสินค้านั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ โดยมีต้นกำเนิดมาจากดินแดนหรือท้องที่นั้นด้วย” จากบทบัญญัติของประเทศอินเดียดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าแม้กระบวนการผลิตการเตรียมการ หรือขั้นตอนส่วนใดส่วนหนึ่งของการผลิตสินค้านั้นได้เกิดขึ้นในอาณาเขตภูมิประเทศรวมถึงการนำวัตถุดิบจากแหล่งอื่นมาผลิตเป็นสินค้าก็ตามสินค้าภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศอินเดียก็ย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ค.ศ. 1999 ในมาตรา 1(3)(e) ฉบับนี้ด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาคำนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ของทั้งประเทศไทยและประเทศอินเดียประกอบกันแล้วผู้ศึกษามีความเห็นว่าสมควรที่จะต้องแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ในส่วนของคำนิยามศัพท์โดยเทียบเคียงนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ค.ศ. 1999 มาตรา 1(3)(e) ของประเทศอินเดียในหลักการที่ว่าสามารถนำวัตถุดิบหรือส่วนประกอบบางส่วนเพื่อการผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นมาจากพื้นที่แห่งอื่นๆ ได้โดยไม่ถูกจำกัดว่าวัตถุดิบต่างๆ จะต้องเกิดขึ้นหรือผลิตขึ้นเฉพาะในท้องที่ที่ผลิตสินค้าเท่านั้น กล่าวคือ สามารถใช้วัตถุดิบหรือส่วนประกอบบางส่วนเพื่อการผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จากพื้นที่แหล่งอื่นได้เพียงแต่ขอให้กรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตหรือการเตรียมการขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเกิดขึ้นในดินแดนหรือพื้นที่แหล่งภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสินค้าก็เพียงพอแล้วที่จะสามารถได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งการแก้ไขกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เช่นนี้ก็เพื่อให้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ในส่วนของคำนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ของประเทศไทยนั้นสามารถที่จะให้ความคุ้มครองแก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น สินค้าหรือผลิตภัณฑ์อาหารภายใต้ระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงกรณีต่างๆ ได้ยิ่งขึ้นและในขณะเดียวกันการแก้ไขนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ของประเทศไทยดังกล่าวก็เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของประเทศไทยที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร เช่น การเป็นอาหารไทยที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม อีกทั้งการแก้ไขเช่นนี้ก็มิขัดแย้งกับเงื่อนไขความคุ้มครองสิ่ง

บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ความตกลงทริปส์ (TRIPs) เนื่องจากเป็นการเพิ่มหรือขยายความคุ้มครองให้แก่สินค้าในระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในระดับที่สูงกว่าที่ความตกลงทริปส์ (TRIPs) ได้กำหนดกรอบความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไว้

ในท้ายที่สุดนี้แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 จะมีความเหมาะสมกับการปกป้องสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมทั้งผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์แห่งการศึกษาในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ แต่ด้วยอุปสรรคการใช้กฎหมายฉบับนี้บางประการผู้ศึกษาจึงขอเสนอด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาในพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย พ.ศ. 2546 ตามข้อเสนอข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาถึงมาตรการปกป้องสินค้าอาหารด้วยระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทั้งในส่วนของประเทศไทยและประเทศอินเดียจะเห็นได้ว่าความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางที่กฎหมายได้วางกรอบไว้ โดยในแต่ละประเทศจะมีมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองแก่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไปไม่ว่าจะด้วยการกำหนดให้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะต้องมีการขึ้นทะเบียนเสียก่อนจึงจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือจะต้องมีการตรวจสอบในเรื่องของมาตรฐานคุณภาพของสินค้าเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการขึ้นทะเบียนหรือการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าทั้งประเทศไทยและประเทศอินเดียต่างมุ่งที่จะรักษาผลประโยชน์แก่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค รวมทั้งสาธารณสุข นอกจากนี้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจอีกด้วย ประกอบกับการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เช่นนี้ก็เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีของความตกลงทริปส์ (TRIPs) ขององค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่ด้วย โดยการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญารวมไปถึงสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ต้องเป็นไปตามหลักมาตรฐานขั้นต่ำ (minimum standard) ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสนอมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อสนองไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชุมชนและประเทศต่อไปเพื่อให้การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับประโยชน์สูงสุดจึงควรศึกษาเพิ่มเติมและดำเนินการในส่วนอื่นๆนอกเหนือไปจากที่ได้ทำการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. การใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยนั้นไม่ควรตีความแบบจำกัดตามเจตนารมณ์ของการใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองแต่เพียงชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้ขอบเขตการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามวัตถุประสงค์เกิดอุปสรรคในการบังคับใช้ ทั้งนี้ภาครัฐควรปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยให้เกิดความเหมาะสมกับการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศไทยให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทอาหารที่เกิดจากภูมิปัญญาของชุมชนชาวไทย นอกจากนี้ควรจะมีการอธิบายถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายในแต่ละมาตราเพื่อประโยชน์ในการตีความของกฎหมายเพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการแก้ปัญหาเกิดขึ้น

2. ควรที่จะต้องเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายในฐานะที่สิทธิในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นสิทธิชุมชนเพื่อให้สมาชิกในชุมชนซึ่งเป็นผู้มีสิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 25 ซึ่งได้แก่ผู้ผลิตสินค้าทุกคนที่อยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์มีสิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่จดทะเบียนกับสินค้าของตนสามารถฟ้องคดีเกี่ยวกับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยมิชอบต่อศาลได้ โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้พระราชบัญญัตินี้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 66 ที่นอกจากให้ชุมชนสามารถเป็นประธานแห่งสิทธิได้แล้วยังรวมถึงการให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อการใช้สิทธิทางกฎหมายซึ่งรวมถึงการฟ้องคดีตามกฎหมายด้วยเพื่อเป็นการปกป้องชื่อเสียงเกียรติคุณของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นการสงวนไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชุมชนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 66 ได้บัญญัติไว้

3. ควรที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนของสิทธิชุมชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อให้สิทธิชุมชนมีขอบเขตแห่งความคุ้มครองตามกฎหมายที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยสิทธิชุมชนดังกล่าวให้รวมถึงสิทธิในการอนุรักษ์หรือคงไว้ซึ่งสูตรการผลิตอาหารไทยตามภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือให้มีการสืบทอดและส่งต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านกรรมวิธีหรือกระบวนการผลิตอาหารไทยตามภูมิปัญญาท้องถิ่นไปยังคนรุ่นต่อไป อีกทั้งฟื้นฟูจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนการมีส่วนร่วมร่วมกันของชุมชนในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชนตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 66 และมาตรา 67 ได้บัญญัติไว้

4. ประเทศไทยสมควรที่จะต้องเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายแยกต่างหากออกจากการคุ้มครองสินค้าเฉพาะอย่างประเภทไวน์และสุราเพื่อให้ความคุ้มครองแก่สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆไปไว้ในหมวดที่ 4 ในส่วนของการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยอาจจะบัญญัติเป็นมาตรา 27/1 ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการเพิ่มเติมบทบัญญัติการให้ความคุ้มครองสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าวก็เพื่อเป็นยกระดับความคุ้มครองในส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผัดไทยเส้นจันท์รวมทั้งผลิตภัณฑ์อาหารไทยรายการอื่นๆเพื่อให้ความคุ้มครองใน

ระดับที่สูงขึ้นเช่นเดียวกับการคุ้มครองสินค้าชนิดพิเศษหรือสินค้าเฉพาะอย่างเหมือนเช่นกรณีไวน์และสุราของต่างประเทศตามความตกลงทริปส์ (TRIPs) ในฐานะที่ผลิตภัณฑ์ทางด้านอาหารไทยก็นับเป็นสินค้ามวลชนอย่างหนึ่งเพื่อป้องกันการแอบอ้างหรือแสวงหาประโยชน์จากชื่อของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อาหารไทยโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

5. ประเทศไทยสมควรที่จะต้องแก้บทบัญญัติของกฎหมายในส่วนของคำนิยามศัพท์ “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ในมาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความเพื่อประโยชน์ในการให้คุ้มครองแก่ผลิตภัณฑ์อาหารไทยหลายๆรายการรวมถึงการอนุรักษ์ในส่วนของกรรมวิธีการผลิต กระบวนการผลิต หรือการปรุงอาหารตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผักไทยเส้นจันท์เพื่อเป็นรักษามาตรฐานคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามที่ได้ขึ้นทะเบียนกับนายทะเบียนกรมทรัพย์สินทางปัญญากระทรวงพาณิชย์ไว้ อีกทั้งเพื่อให้ผลิตภัณฑ์อาหารไทยประเภทผักไทยเส้นจันท์สามารถที่จะได้รับประโยชน์จากพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ